

صدا و سیما جمهوری اسلامی ایران

معاونت سیاسی

اداره پژوهش های خبری

گزارش پژوهشی؛

موضوع:

"تجربه برخی کشورها در بهبود محیط کسب و کار"

فرآورده‌های خبری و تولیدات پژوهشی در بخش های زیر قابل دسترس است:

- وب سایت خبرگزاری صداوسیما (سرویس پژوهش) <http://www.iribnews.ir>

پژوهشگر: فاطمه حسینی

- ❖ جایگاه شاخص سهولت کسب و کار ایران در بین 190 کشور جهان رتبه 128 می‌باشد که نسبت به سال قبل 4 پله تنزل یافته است.
- ❖ گرجستان با انجام اقدامات اصلاحی در حوزه محیط کسب و کار توانسته در بین 10 کشور نخست جهان قرار به لحاظ بهبود و تسهیل فضای کسب و کار قرار گیرد.
- ❖ امارات از جمله کشورهایی است شاخص‌های سهولت کسب و کار در آن در وضعیت مطلوبی قرار دارد.
- ❖ مجموع شاخص‌های محیط کسب و کار در ترکیه، وضعیت مناسبی دارد و معمولاً از یک روند باثبات تبعیت می‌کند.
- ❖ کاهش نرخ تورم، متوازن کردن بودجه دولت، شفافیت مالیاتی، سهولت در انجام معاملات، ساده‌تر کردن رویه‌ها و فرآیندهای کسب و کار، کاهش مداخلات دولت در اقتصاد، ساماندهی بازار کار، بهبود سرمایه اجتماعی، افزایش امنیت قضایی و ساده کردن رسیدگی به دعاوی و شکایات از جمله الزامات بهبود محیط کسب و کار در کشور می‌باشد.
- ❖ با وجود قوانین متعدد و مکرر در زمینه تسهیل صدور مجوزهای کسب و کار، همچنان فعالان اقتصادی با مشکلات متعددی برای راه اندازی کسب و کار در کشور مواجه می‌باشند.

□ مقدمه

بهبود محیط کسب و کار، یکی از پیش نیازهای اصلی رونق گرفتن تولید و رشد اقتصادی در هر کشوری است و به همین دلیل بسیاری از کشورها طی سال‌های اخیر با اقدامات مختلف اصلاحی و حذف رویه‌ها و مقررات زائد تلاش کرده‌اند تا با تسهیل فضای کسب و کار خود، بستر توسعه اشتغال و رشد اقتصادی خود را فراهم کنند. در ایران نیز، آن طور که آمارهای جهانی نشان می‌دهد فضای نامناسب کسب و کار یکی از چالش‌های اصلی پیش روی اقتصاد کشور است به طوری که بسیاری از کارشناسان اذعان دارند تا زمانی که فرآیند ایجاد کسب و کار در کشور تسهیل نشود و محیط کسب و کار به فضای مطلوب خود نرسد، نمی‌توان انتظار داشت به اهداف تعیین شده در بخش تولید و اشتغال دست یافت. بنابراین، ایجاد بستری مناسب برای تسهیل فرآیند کسب و کار در کشور یکی از ضروریاتی است که در سال رونق تولید باید مورد توجه سیاستگذاران قرار گیرد. از همین رو، در گزارش پیش رو، ضمن مقایسه جایگاه ایران با برخی کشورهای منطقه در شاخص سهولت کسب و کار جهانی و تجربه برخی کشورهای در زمینه تسهیل صدور مجوزهای کسب و کار، مهم‌ترین چالش‌های محیط کسب و کار در کشور و همچنین اقدامات صورت گرفته برای تسهیل فضای کسب و کار کشور بررسی می‌شود.

□ مقایسه رتبه ایران و برخی کشورهای منطقه در شاخص سهولت کسب و کار جهانی¹

• ایران

طبق آخرین گزارش بانک جهانی از وضعیت بین‌المللی شاخص سهولت کسب و کار که در سال 2019 منتشر شده است، جایگاه ایران در بین 190 کشور جهان در رتبه 128 قرار گرفته است که نسبت به سال قبل 4 پله تنزل یافته است. این در حالی است که با انجام برخی اقدامات اصلاحی ایران توانسته بود رتبه 152 خود را در 2014 به رتبه 120 در سال 2017 ارتقا دهد، اما طی دو سال اخیر اقدام مثبتی در راستای بهبود محیط کسب و کار در کشور صورت نگرفته است و مطالعات میدانی نیز نشان می‌دهد فعالان اقتصادی برای کسب مجوزهای کسب و کار با مشکلات متعددی مواجه می‌باشند که یکی از دلایل آن، عدم اجرای قوانین متعدد مرتبط با تسهیل و بهبود محیط کسب و کار در کشور می‌باشد.

در رتبه بندی سال 2019 بهترین جایگاه ایران مربوط به شاخص «دریافت مجوزهای ساخت» است که در رتبه 86 قرار گرفته است و بدترین عملکرد نیز مربوط به شاخص «حمایت از سرمایه‌گذاران خرد» می‌باشد که با امتیاز در جایگاه 173 قرار گرفته است.

در جدول زیر، تغییرات شاخص‌های محیط کسب و کار ایران طی سال‌های 2013 الی 2019 براساس گزارش‌های بانک جهانی آمده است:

1. گزارش‌های شاخص سهولت کسب و کار بانک جهانی طی سال‌های 2013-2019

سال نماگرها	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
شروع کسب و کار	101	70	82	97	102	97	173
اخذ مجوز	171	161	98	27	27	25	86
دسترسی به برق	166	119	94	90	94	99	108
ثبت مالکیت	168	159	89	85	86	87	90
دریافت اعتبار	82	86	90	97	101	90	99
حمایت از سرمایه‌گذاران خرد	147	143	149	166	165	170	173
پرداخت مالیات	138	118	122	99	100	150	149
تجارت فرامرزی	154	155	166	1717	170	166	121
اجرای قراردادها	52	67	62	69	70	80	89
ورشکستگی و پرداخت دیون	129	137	137	155	156	160	131
رتبه کل	145	152	130	117	120	124	128

• گرجستان

گرجستان از جمله کشورهایی است که با اقدامات اصلاحی در حوزه محیط کسب و کار توانسته در بین 10 کشور نخست جهان قرار به لحاظ بهبود و تسهیل فضای کسب و کار قرار گیرد. گرجستان یکی از رقبای اصلی ایران در منطقه به لحاظ شاخص‌های سهولت کسب و کار است. براساس آخرین گزارش سهولت انجام کسب و کار بانک جهانی¹ (DB2019) که توسط بخش کسب و کار بانک جهانی منتشر شده است، کشور گرجستان با کسب امتیاز 83.28 در جایگاه ششم جهان قرار گرفته که نسبت به سال گذشته 3 رتبه ارتقا یافته است. در رتبه بندی سال 2019 بهترین جایگاه گرجستان مربوط به 2 شاخص «شروع کسب و کار» و «حمایت از سرمایه‌گذاران» خرد می‌باشد که در هر دو شاخص رتبه 2 را کسب کرده و بدترین عملکرد نیز مربوط به «پرداخت رسیدگی به ورشکستگی و پرداخت دیون» می‌باشد که رتبه 60 را به دست آورده است.

سال نماگرها	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
شروع کسب و کار	7	4	4	10	8	4	2

27	29	8	9	11	3	2	اخذ مجوز
39	30	39	65	70	36	54	دسترسی به برق
4	4	3	3	3	1	1	ثبت مالکیت
12	12	7	7	6	5	3	دریافت اعتبار
2	2	7	22	20	43	16	حمایت از سرمایه‌گذاران خرد
16	22	22	35	40	22	32	پرداخت مالیات
43	62	54	62	78	31	45	تجارت فرامرزی
8	7	16	17	18	23	33	اجرای قراردادها
60	57	106	101	105	130	92	ورشکستگی و پرداخت دیون
6	9	16	24	15	8	9	رتبه کل

• امارات

بررسی گزارش‌های بانک جهانی در خصوص سهولت کسب و کار نشان می‌دهد امارات از جمله کشورهای است که در مجموع شاخص‌های سهولت کسب و کار در آن در وضعیت مطلوبی قرار دارد. این همواره طی سال‌های اخیر همواره جزو کشورهای پیشرو در زمینه تسهیل فضای کسب و کار بوده است و به همین دلیل، توانسته سرمایه‌گذاری خارجی قابل توجهی را جذب فضای کسب و کار خود کند و از این طریق، به توسعه کسب و کار در کشور خود بپردازد. این کشور طی سال‌های اخیر روند بهبود را در تسهیل فضای کسب و کار طی کرده و در سال 2019 با 110 پله صعود نسبت به سال 2018، توانسته رتبه 11 جهان را در شاخص‌های سهولت کسب و کار جهانی به دست آورد. جدول زیر مقایسه نماگرهای شاخص کسب و کار از سال 2013 الی 2019 را در این کشور نشان می‌دهد. کشور امارات در نماگر پرداخت مالیات در سال‌های مورد بررسی به جز سال 2019، همواره رتبه یک جهانی را به خود اختصاص داده است.

سال	2019	2018	2017	2016	2015	2014	2013	نماگرها
شروع کسب و کار	25	51	53	65	57	49	24	
اخذ مجوز	5	2	4	4	3	4	8	
دسترسی به برق	1	1	4	4	4	3	7	
ثبت مالکیت	7	10	11	10	10	4	13	
دریافت اعتبار	44	90	101	97	90	99	82	
حمایت از	15	10	9	48	64	102	137	

							سرمایه‌گذاران خرد
2	1	1	1	1	1	1	پرداخت مالیات
98	91	85	84	100	9	4	تجارت فرامرزی
9	12	25	24	27	121	101	اجرای قراردادهای
75	69	104	99	90	88	102	ورشکستگی و پرداخت دیون
11	21	26	31	22	23	26	رتبه کل

• ترکیه

بررسی گزارش‌های سهولت کسب و کار بانک جهانی نشان می‌دهد مجموع شاخص‌های محیط کسب و کار در ترکیه، وضعیت مناسبی دارد و معمولاً از یک روند باثبات تبعیت می‌کند. رتبه این کشور در گزارش شاخص‌های سهولت کسب و کار از رتبه 71 در سال 2013 به رتبه 43 در سال 2019 ارتقا یافته است. اگرچه این کشور، همچون کشورهای گرجستان و امارات جزو کشورهای برتر به لحاظ شاخص‌های کسب و کار نیست، اما با فاصله زیاد نسبت به ایران، از وضعیت مطلوب‌تر و مناسب‌تری برخوردار می‌باشد. در رتبه بندی سال 2019، بهترین عملکرد ترکیه مربوط به شاخص «حمایت از سرمایه‌گذاران خرد» با رتبه 20 می‌باشد و بدترین عملکرد نیز به «ورشکستگی و پرداخت دیون» با رتبه 139 مربوط می‌شود.

سال نماگرها	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
شروع کسب و کار	73	70	88	90	79	80	43
اخذ مجوز	147	161	108	101	102	96	59
دسترسی به برق	67	119	35	36	58	55	60
ثبات مالکیت	42	159	51	54	54	46	39
دریافت اعتبار	82	86	71	78	82	77	32
حمایت از سرمایه‌گذاران خرد	67	143	20	18	22	20	26
پرداخت مالیات	74	118	56	128	128	88	80
تجارت فرامرزی	85	155	61	70	70	71	42
اجرای قراردادهای	38	67	17	32	33	30	19
ورشکستگی و پرداخت دیون	126	137	102	124	126	139	109

43	60	69	55	55	96	71	رتبه کل
----	----	----	----	----	----	----	---------

□ اقدامات برخی کشورها در تسهیل صدور مجوزهای کسب و کار^۱

• گرجستان

بهبود محیط کسب و کار به معنای بهبود رونق فضای تولید و در نتیجه محرک رشد اقتصادی است به طوریکه اصلاح و بهبود محیط کسب و کار زمینه مشارکت فعال بخش خصوصی و ارتقا سطح تولید و اشتغال را فراهم می‌سازد؛ حال برای بهبود محیط کسب و کار از جمله اقداماتی که باید انجام داد تسهیل فرآیند صدور مجوزهای کسب و کار می‌باشد. در این راستا، انجام اقدامات اصلاحی به منظور حذف مقررات زائد و تسهیل فرآیند شکل‌گیری کسب و کار با استفاده از تجربه کشورهای موفق در این زمینه از جمله الزاماتی است که باید از سوی نهادهای سیاستگذار و قانونگذار صورت گیرد. گرجستان از جمله کشورهای پیشرو در حوزه بهبود محیط کسب و کار است به گونه‌ای که با اقدامات اصلاحی در زمینه تسهیل فضای کسب و کار توانسته جایگاه خود را در میان کشورهای جهان از رتبه 100 در سال 2006 به رتبه 9 در سال 2013 برساند و در سال 2019 نیز با کسب رتبه 6 جزو 10 کشور برتر جهان در حوزه کسب و کار قرار گیرد. اهم اقدامات اصلاحی که این کشور در هر یک از نماگرهای محیط کسب و کار برای بهبود فضای کسب و کار خود انجام داده است،^۲ به شرح جدول^۲ زیر می‌باشد:

سال	شروع کسب و کار
2008	استخدام مأموران مالیاتی مسئول برای ثبت مالیات و حذف پرداخت حداقل سرمایه مورد نیاز کسب و کار
2009	حذف حداقل سرمایه مورد نیاز و لغو الزامات مورد نیاز برای پلمپ و پروانه شرکت و استفاده اختیاری از دفتر اسناد
2012	حذف مراجعه به بانک جهت پرداخت هزینه ثبت
2017	اجازه ثبت داوطلبانه مالیات بر ارزش افزوده در زمان تأسیس کسب و کار
سال	اخذ مجوز ساخت وساز
2008	ایجاد دفاتری برای اخذ انشعابات آب و فاضلاب، ساده سازی فرآیندهای مجوز سکونت و حذف الزامات اسناد متعدد
2010	ساده کردن فرآیند اخذ مجوز آب و فاضلاب، معرفی یک فرآیند مبتنی بر ریسک برای مجوزهای ساخت و ساز و تنظیم محدودیت‌های زمانی جدید برای صدور گواهی اشتغال محل سکونت
2016	کاهش زمان صدور مجوز ساخت و ساز

1. اطلاعات جداول این بخش از گزارش‌های زیر استخراج شده است:

- گزارش اداره کل امور اقتصادی و دارایی استان قزوین با عنوان «بررسی تطبیقی محیط کسب و کار اقتصاد ایران با کشورهای منطقه چشم-انداز در سال‌های 2013-2017»؛ بهمن 1395

- گزارش‌های شاخص سهولت کسب و کار بانک جهانی طی سال‌های 2013-2019

2. گزارش روند اصلاحات و بهبود محیط کسب و کار کشور گرجستان طی سال‌های 2017-2006؛ وزارت امور اقتصاد و دارایی؛ دی ماه 95

سال	دسترسی به برق
2013	ساده کردن اتصال مشتریان جدید به شبکه توزیع برق و کاهش هزینه اتصال آن
2017	گرجستان قابلیت اطمینان شبکه برق رسانی را به وسیله تعیین جریمه برای واحدهایی که امتیاز بدی در دو شاخص متوسط زمان قطعی سیستم و دفعات قطع سیستم نسبت به سال قبل کسب کرده‌اند، بهبود بخشیده است.
سال	ثبات مالکیت
2008	گرجستان انتقال ملک را به وسیله حذف الزام گواهی محضری برای مبیعه نامه و کاهش زمان مورد نیاز برای به دست آوردن کارفرمای اقتصادی مورد تأیید خریداران و فروشندگان از دادگاه تسهیل نمود.
2009	حذف مدارک مورد نیاز برای اسناد متعدد و ساده‌سازی و کاهش هزینه‌های ثبت
2017	گرجستان کیفیت مدیریت زمین را به وسیله افزایش پوشش نقشه‌ها برای زمین‌های خصوصی در بزرگ‌ترین شهر تجاری بهبود بخشیده است.
سال	اخذ اعتبارات
2008	اطلاعات مربوط به خرده فروشان، دستگاه‌های ارائه دهنده خدمات شهری و اعتبار دهندگان تجاری به اداره اطلاعات رتبه بندی اعتباری خصوصی اضافه شدند، به طوریکه دامنه دسترسی به اطلاعات اعتباری وسیع تر شد. این اداره اکنون قادر است علاوه بر اطلاعات دادگاه‌ها، اطلاعات اعتباری 17 بانک از 18 بانک گرجستان، مؤسسات تأمین مالی خرد، اپراتور تلفن همراه و شرکت‌های برق را جمع‌آوری کند.
2009	در حال حاضر، موسسه اعتبار سنجی خصوصی در این کشور اطلاعات کاملی را در اختیار می‌گذارد. همچنین پوشش اطلاعات بانکی 20 برابر افزایش یافته است. مقررات جدید نیز این حق را برای فرض گیرنده فراهم می‌کند که اطلاعات ثبت شده خود در موسسه اعتباری خصوصی را بازرسی و بررسی نماید. همچنین این کشور قانون مدنی خود را حول پنج محور مرتبط با مبادلات متکی بر وثیقه اصلاح کرد که مواد اخیر آن از دسامبر 2007 لازم‌الاجرا شد. مهمترین تغییری که در مولفه حقوق قانونی ایجاد شد این است که در زمان امضای قرارداد تضمین، طرفین معامله قادر به توافق برای اجرای قرارداد در خارج از دادگاه در خصوص حق تضمین اعتبار دهنده هستند.
2011	تسهیل دسترسی به اعتبار از طریق پیاده سازی سیستم ثبت داده‌ها از طریق پایگاه آنلاین ثبت وثیقه
2013	گرجستان از طریق اصلاح قانون مدنی در وثیقه‌گذاری، نظام مبادلات وثیقه‌ای را بهبود داده است، به این صورت که اشخاص بتوانند وثیقه خود را جایگزین کنند.
2014	بهبود سیستم اطلاعات اعتباری با پیاده‌سازی قانون جدید حفاظت از داده‌های شخصی

سال	حمایت از سرمایه گذاران خرد
2008	اصلاح قانون بورس اوراق بهادار برای کارآمدتر شدن تصویب و افشای اطلاعات مربوط به معاملات اشخاص وابسته
2011	اجازه دادن به دسترسی بیشتر به اطلاعات شرکت ها طی دوران دادرسی
2012	الزام اشخاص وابسته به ثبت معاملات
2017	افزایش حقوق صاحبان سهام و نقش عمده در تصمیم‌گیری‌های شرکت و مشخص کردن مالکیت و کنترل ساختار داده‌ها
سال	پرداخت مالیات
2009	گرجستان مالیات شرکت‌ها را با کاهش نرخ مالیات بر درآمد و حذف مالیات اجتماعی بسیار کاهش داده است.
2012	ساده سازی گزارش دهی مالیات بر ارزش افزوده و قرار دادن سیستم پرداخت الکترونیکی برای مالیات دهندگان
2013	آسان کردن پرداخت مالیات برای شرکت با افزایش استفاده از سیستم‌های الکترونیکی و ارائه خدمات بیشتر به مالیات دهندگان
2017	حذف پیوست‌های اضافی اظهارنامه‌های مالیاتی شرکت‌ها و افزایش بهره‌وری سیستم‌های آنلاینی که برای پر کردن اظهارنامه مالیات بر ارزش افزوده استفاده می‌شود.
سال	تجارت فرامرزی
2010	گرجستان هزینه‌های تجارت را کاهش داده و اسناد مورد نیاز صادرات و واردات را ساده کرده است.
2013	گرجستان با ایجاد گمرک‌ها در مناطق آزاد زمان صادرات و واردات را کاهش داده است.
2017	گرجستان از طریق بهبود سیستم پردازش اسناد الکترونیک که دارای گزینه‌های درخواستی مختلفی است توافق‌نامه‌های صادرات و واردات را تسریع کرده است.
سال	اجرای قراردادهای
2011	گرجستان برای اجرای بهتر قراردادهای، مزایده‌های عمومی را ساده تر و برای اجرای آن مأمورانی مشخص کرد. همچنین سیستم حل اختلافات خود را مدرن کرد.
2012	گرجستان با رفع سریع اختلافات تجاری الزام آور بودن اجرای قراردادهای ساده‌تر کرده است.
2013	رهسپاری برای مناقشات بازرگانی را سرعت بخشیدند.
2016	استفاده از سیستم بایگانی الکترونیکی برای دادگاه‌ها
سال	ورشکستگی و پرداخت دیون
2008	گرجستان با وضع قوانین جدید ورشکستگی در مراحل سازماندهی مجدد و انحلال، درباره محدودیت زمانی برای رسیدگی به فرآیند ورشکستگی و تعیین مقررات برای هیئت امنای

ورشکستگی نماگر ورشکستگی و پرداخت دیون را بهبود داد.	
آسان تر کردن روند حراجی‌ها	2011
گرجستان فرآیند پرداخت بدهی را با محدود کردن زمان تشریفات مربوط به بدهی‌ها، مثل حراجی‌ها سرعت بخشیده است.	2013
بهبود شرایط رسیدگی به قراردادهای در زمان ورشکستگی و اعطای وام به طلبکاران در تصمیم‌گیری‌های مهم در طول دادرسی	2016

• امارات

امارات از جمله کشورهای منطقه است که فضای مساعدی برای شکل‌گیری کسب و کار در آن کشور مهیا است. این کشور با تسهیل قوانین و ساده کردن فرآیند شروع کسب و کار، توانسته علاوه فضای کسب و کار خود را بهبود بخشد و رتبه قابل قبول در سطح جهان به لحاظ شاخص‌های سهولت کسب و کار کسب نماید. جدول زیر برخی اقدامات اصلاحی امارات را به منظور بهبود محیط کسب و کار این کشور نشان می‌دهد.

سال	شروع کسب و کار
2013	رفع نیاز شرکت و آماده سازی یک علامت پیش فرض عربی و لاتین را پس از دریافت اظهارنامه تسهیل نمودند.
2017	علائم ذخیره و اساسنامه شرکت گواهی محضری و ثبت الحاقی با شیوه‌های وزارتخانه از منابع انسانی و حقوقی اقتدار امنیت جامعه را تسهیل نمودند.
سال	اخذ مجوز
2014	ساده کردن روند اخذ تأییدیه دفاع مدنی برای تسهیل مجوزهای ساختمانی
2016	با ایجاد مجوز و یا پروانه ساخت در تسهیل مرحله کسب پدافند غیرنظامی موافقت نمودند.
2016	امارات متحده عربی با تحمیل الزامات شرایط سخت تر برای متخصصان در حال بازبینی، کنترل کیفیت ساخت و ساز را تقویت کرد. همچنین زمان و هزینه برای دستیابی به مجوز ساختمانی با حذف یک رویه کاهش می‌یابد.
2017	مبنای اجرای ریسک و نظارت الحاقی در میان نظارت پایانی یک مرحله‌ای اجرای سند رسمی را تسهیل نمودند.
سال	دسترسی به برق
2013	مقامات بخش آب و برق دبی، فرآیند دسترسی به برق را با معرفی پنجره واحد الکترونیکی برای سهولت در ارائه درخواست متقاضیان و پیگیری درخواست آنها به صورت آنلاین و کاهش زمان پردازش درخواست‌ها بسیار تسهیل بخشیدند.
2014	نظارت لازم برای کاهش تعرفه و فراهم کردن سامانه برخط آنلاین را بهبود بخشیدند.
2016	زمان لازم برای دسترسی به برق را کاهش دادند و اتصال تخمین مخارج را فراهم نمودند.
سال	ثبت مالکیت

معرفی مراکز خدمات جدید و قراردادهای استانداردهای معاملات ملکی	2013
افزایش عملیاتی ثبت زمین و کاهش دستمزدهای انتقالی از جمله اقدامات مثبت است.	2014
یک مرکز خدمات جدید و استاندارد، قرارداد برای ثبت مالکیت را تسهیل نمود.	2015
افزایش شفافیت و ثبت زمین از جمله اقدامات مثبت مالکیت است.	2017
دریافت اعتبار	سال
با ایجاد دفاتر اعتباری، تبادل اطلاعات اعتباری را بهبود بخشید.	2013
درخواست برای افشا داد وستد گزارش سالانه و معاوضه اندوخته‌ها با امکان تعقیب قانونی مدیران و معامله، خسارت شرکت را ممکن می‌سازد.	2014
کاهش تصویب درخواست‌ها برای بخش‌های معاملاتی، افشای معاملات و معاوضه‌ی ذخایر قانونی انبار بخشی از معاملات امکان ساخت سند را برای سهامداران بخش‌های مربوطه تسهیل نمود.	2015
شرکت‌های اصلی نیاز بالقوه تأمین سرمایه 50 درصد و یا بیشتر خود را با ایجاد یک شرکت معین و آورده‌های سهامداران خرد در آن شرکت تأمین می‌نمایند.	2016
با ارائه امتیازات اعتباری مصرف کننده به بانک‌ها و موسسات مالی، دسترسی به اطلاعات اعتباری را بهبود بخشیده است.	2017
پرداخت مالیات	سال
با ایجاد یک سیستم بایگانی و پرداخت آنلاین برای شرکت‌های انجام شده در امنیت جامعه؛ نحوه پرداخت مالیات‌ها را برای شرکت‌ها تسهیل نمودند.	2013
اجرای قراردادها	سال
مرحله خدمات اجرایی الکترونیکی با کاهش مسئله جدید و شغل مدیریتی با محکمه صلاحیت با توسعه اجرای قراردادها صورت گرفت.	2016
ورشکستگی و پرداخت دیون	سال
امارات با اتخاذ قانون ناتوانی در پرداخت بدهی که روند سازماندهی مجدد را معرفی و ادامه کار بدهکار را در هنگام پرداخت بدهی تسهیل می‌کند، تصمیم به پرداخت بدهی را ساده‌تر کرده است.	2017

• ترکیه

ترکیه از دیگر کشورهایی است که با اقدامات اصلاحی متعدد سعی در تسهیل فضای کسب و کار خود داشته است، به طوریکه به دنبال انجام این اقدامات توانسته رتبه جهانی خود را در شاخص‌های کسب و کار جهانی از 60 در سال 2018، با 17 پله صعود به 43 در سال 2019 ارتقا دهد. برخی از اقدامات این کشور در راستای بهبود محیط کسب و کار طی سال‌های اخیر عبارتند از:

سال	شروع کسب و کار
2017	به ثبت رساندن شرکت با کاهش حداقل زمان لازم را تسهیل نمودند.
سال	اخذ مجوز
2013	ساختن اقامتگاه موقتی در کل منطقه در جهت رفع نیاز با کمتر از 1500 متر مربع را تسهیل نمود.
2014	معاملات با اخذ مجوز و تنظیمات دقیق و مدت زمان محدود برای شبکه ارائه اسناد و تصرف جواز در کمترین زمان را ممکن ساخت.
2016	فرآیند تأیید محور ساخت در جهت کارایی و رفع موانع و مشکلات ساده شده است.
سال	دسترسی به برق
2014	دسترسی به برق را با کاهش هزینه‌های اداری و رفع بازرسی حقوقی ساده نموده است.
سال	ثبت مالکیت
2014	ثبت اسناد با هزینه و دستمزدهای مجزا بالاترین مخارج را در اقدامات ثبت مالکیت شامل می‌شود.
2017	ترکیه با کاهش هزینه‌های انتقال مالکیت ثبت اموال را تسهیل نمود.
سال	دریافت اعتبار
2017	ترکیه با اتخاذ یک قانون جدید در رابطه با تراکنش‌های امن که یک ثبت وثیقه مشترک ایجاد می‌کند دسترسی به اعتبار را تقویت کرد و اجازه اجرای وثیقه را به دادگاه می‌دهد. همچنین، سیستم گزارش اعتبار خود را با اتخاذ یک قانون جدید در زمینه حفاظت از داده‌های شخصی بهبود بخشید.
سال	پرداخت مالیات
2017	ترکیه پرداخت مالیات را با ارائه صورتحساب الکترونیکی و دفترداری الکترونیک در مقابل افزایش نرخ پرداخت مالیات آسان نمود.
سال	اجرای قراردادهای
2013	معرفی رویه ساده شده قانون کشوری جدید از جمله اقدامات اجرای قراردادها می‌باشد.
2015	با ارائه سامانه معرفی برخی (آنلاین) به صورت الکترونیکی اقدامات اجرای قراردادها را تسهیل نمود.

□ مهم‌ترین چالش‌های پیش‌روی محیط کسب و کار در کشور

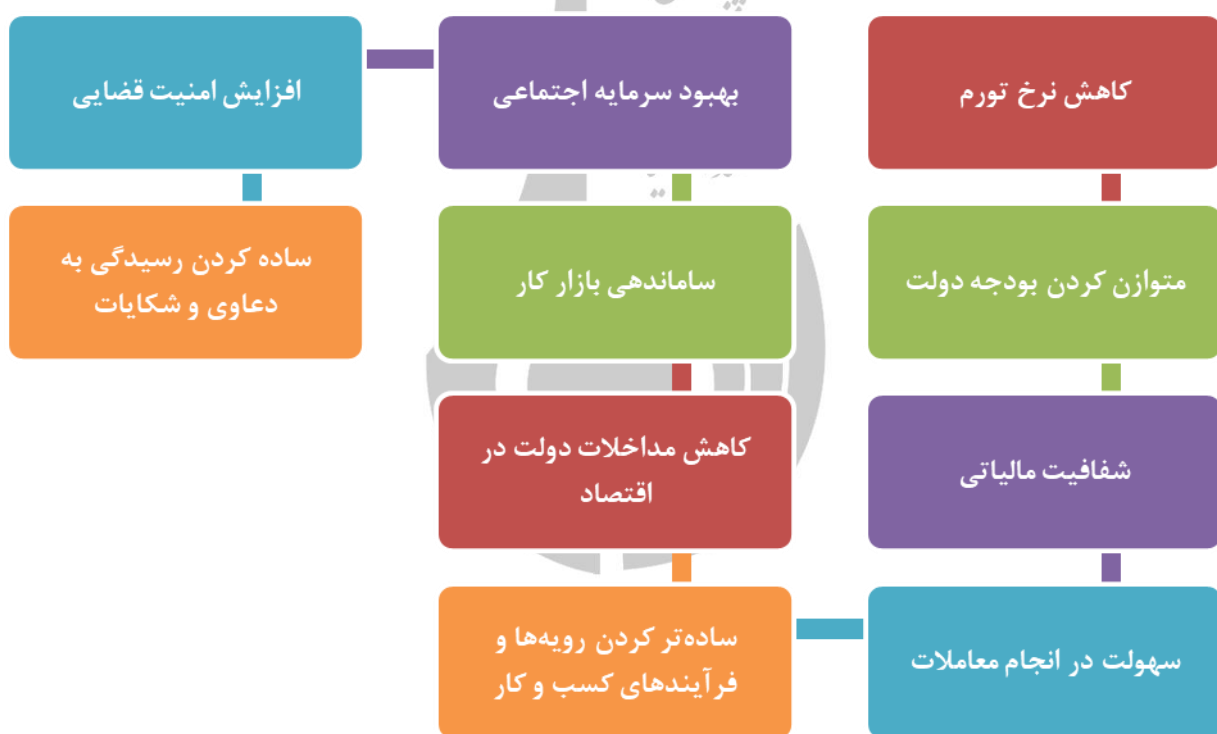
مهم‌ترین موانع و چالش‌هایی که سالهاست پیش‌روی محیط کسب و کار کشور قرار دارد و باعث شده تا نتوانیم در سطح منطقه و همچنین در سطح جهانی به جایگاه مطلوبی در این حوزه دست یابیم عبارتند از:

- برورکراسی دست‌وپاگیر صدور مجوزهای کسب و کار
- مسئله تأمین منابع مالی و ضعف جدی اقتصاد کشور در این خصوص

- حجم بزرگ دولت در اقتصاد به عنوان رقیب جدی بخش خصوصی
- وجود بخش خصوصی ناتوان و ضعیف در عرصه های اقتصادی
- وجود قوانین دست‌وپاگیر، متناقض، متعدد و بعضاً هم‌پوشان و متعارض
- پایین بودن بهره‌وری در سطوح تولید و وجود رقابت غیرمنصفانه کالاهای داخلی با کالاهای وارداتی بی کیفیت
- تجربه تورم‌های بالا و نااطمینانی از شرایط آتی به دلیل بالا بودن سطح انتظارات تورمی جامعه
- نوسانات و تلاطمات ارزی
- مشکلات نقدینگی و سرمایه در گردش بنگاه‌های اقتصادی
- عدم احترام به حقوق مالکیت و مبادله آزادانه حقوق مالکیت‌های فردی و خصوصی¹

□ الزامات بهبود محیط کسب و کار

با توجه به رتبه ایران در شاخص فضای کسب و کار، ضروری است با انجام اقداماتی مؤثر در جهت تسهیل و بهبود فرآیند کسب و کار در کشور اقدامات جدی صورت گیرد. از جمله الزاماتی که باید در تسهیل فضای کسب و کار مورد توجه قرار داد عبارتند از:

□ اقدامات انجام شده در راستای بهبود محیط کسب و کار کشور

- تصویب قانون اجرای سیاست‌های کلی اصل 44 قانون اساسی و باز نمودن فضای رقابت برای بخش خصوصی در عرصه فعالیت‌های اقتصادی؛ اگرچه اجرای این قانون با وجود گذشت بیش از 10 سال از آن، چندان رضایتبخش نبوده است و طبق اذعان دستگاه‌های نظارتی کشور، واگذاری‌های انجام شده در این مدت دچار انحراف گردیده

1. گزارش اداره کل امور اقتصادی و دارایی استان قزوین با عنوان «بررسی تطبیقی محیط کسب و کار اقتصاد ایران با کشورهای منطقه چشم‌انداز در سال‌های 2013-2017»؛ بهمن 1395

- و تنها حدود 13 درصد به بخش خصوصی واقعی بوده و مابقی به شبه دولتی‌ها بوده است.
- تصویب قانون بهبود مستمر محیط کسب و کار مصوب 1390 که تاکنون مورد توجه قرار نگرفته است.
- قانون اصلاح مواد (1)، (6) و (7) قانون اجرای سیاست‌های کلی اصل 44 قانون اساسی مصوب 1393
- تصویب قانون رفع موانع تولید رقابت‌پذیر و ارتقاء تأمین نظام مالی کشور مصوب 1394
- تشکیل شورای گفتگوی دولت و بخش خصوصی مطابق ماده (75) قانون برنامه پنجم توسعه به ریاست وزیر امور دارایی و اقتصاد و تشکیل شوراهای استانی گفتگوی دولت و بخش خصوصی در سطح استان‌ها بر اساس ماده (13) قانون بهبود محیط کسب و کار
- راه‌اندازی مراکز خدمات سرمایه‌گذاری در سطح استان‌ها جهت ارائه خدمات مشاوره‌ای و تخصصی سرمایه‌گذاری به سرمایه‌گذاری
- راه‌اندازی دفتر جذب سرمایه‌گذاری در سطح استانداری‌های کشور
- راه‌اندازی پنجره واحد سرمایه‌گذاری در سازمان سرمایه‌گذاری و کمک‌های اقتصادی و فنی ایران
- ایجاد شورا و مرکز ملی رقابت جهت پرهیز از شکل‌گیری انحصار و قیمت‌گذاری دولتی و ایجاد توسعه و رقابت
- تشکیل دفتر پایش و بهبود محیط کسب و کار در معاونت امور اقتصادی وزارت امور دارایی و اقتصاد
- راه‌اندازی سامانه ایران مجوز جهت حذف مجوزهای غیر ضروری و یکپارچه نمودن فرآیند صدور مجوزهای سرمایه‌گذاری
- راه‌اندازی هیئت مقررات زدایی و تسهیل صدور مجوزهای کسب و کار جهت پایش و تنقیح قوانین و مقررات
- مازاد و بخشنامه‌ها و دستورالعمل‌های محل تولید و سرمایه‌گذاری
- تشکیل داده‌گاه‌های تخصصی رسیدگی به جرائم و شکایات حوزه کسب و کار در قوه قضائیه^۱

□ جمع‌بندی

گزارش 2019 سهولت کسب و کار بانک جهانی، نشان می‌دهد که محیط کسب و کار در کشور از وضعیت مطلوبی برخوردار نیست و با وجود قوانین و برنامه‌های متعدد هنوز نتوانسته‌ایم به رتبه قابل قبولی در این زمینه در دنیا دست یابیم. دلایل اصلی این امر، از یک سو وجود بروکراسی پیچیده و قوانین دست و پاگیر محیط کسب و کار و از سوی دیگر، عدم اجرای قوانین مرتبط با این حوزه است که همچنان فرآیند شکل‌گیری کسب و کار در کشور را برای فعالان اقتصادی با مشکلات متعددی همراه ساخته است. این موضوع نشان می‌دهد هماهنگی و اراده کافی برای تسهیل فرآیندهای صدور مجوزهای کسب و کار در کشور وجود ندارد و اگر اقدامی در راستای بهبود محیط کسب و کار در کشور صورت می‌گیرد به دلیل بخشی و جزیره‌ای عمل کردن تأثیر چندانی بر فضای کلی کسب و کار نخواهد داشت. از این رو، بهبود محیط کسب و کار و تسهیل فرآیند صدور مجوزهای کسب و کار نیازمند برنامه‌ای جامع و هدفمند با همکاری تمامی نهادها و دستگاه‌های ذیربط است تا بتوان با بهبود فضای کسب و کار کشور در جهت رشد اقتصادی گام‌های مؤثری برداشت. در این راستا، بهره‌گیری از تجربه کشورهای موفق در زمینه تسهیل محیط کسب و کار می‌تواند روند بهبود محیط کسب و کار کشور را تسریع بخشد.

1. گزارش اداره کل امور اقتصادی و دارایی استان قزوین با عنوان «بررسی تطبیقی محیط کسب و کار اقتصاد ایران با کشورهای منطقه چشم‌انداز در سال‌های 2013-2017»؛ بهمن 1395